

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177

PODUREDNIŠTVO:

34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Polletna naročnina . . . . . Lir 3.000

Letna naročnina . . . . . » 6.000

Letna inozemstvo . . . . . » 8.000

Poštno čekovni račun: št. 24/12410

Leto XXVIII. - Štev. 47 (1429)

Gorica - četrtek, 25. novembra 1976 - Trst

Posamezna številka Lir 150

Primer Kappler ali vprašanje pravice Osimski sporazum pred končno odobritvijo

V Italiji je zbudila veliko razpravljanja pomilostitev bivšega SS polkovnika Kapplerja, ki ga je vojaško sodišče pomilostilo zato, ker je na smrt bolan. Kot znano je bil Kappler poveljnik SS čet v Rimu in njemu pripisujejo glavno krivdo za pokol v Ardeatinskih jamah, kjer je žalostno končalo 335 talcev. Zaradi tega zločina so ga po vojni obsodili na dosmrtno ječo. 28 let je presedel v vojaškem zaporu v Gaeti, letos spomladi so ga pa premestili v vojaško bolnišnico v Rimu, ker je neozdravljivo bolan zaradi raka. Zadnji čas so ga pomilostili, češ da se je ves čas v zaporu vzorno vedel, pokazal kesanje zaradi storjenega zločina in da mu je sedaj določeno le še kratko življenje. Naj umrje kot svoboden človek.

To je položaj bivšega SS poveljnika Kapplerja. V italijanski javnosti je pa zadeva razdvojila ljudi. To se je pokazalo ob debati na televiziji v petek 19. novembra. Okoli okrogle mize se je zbralo več zastopnikov javnega mnenja: župan iz občine Marzabotto, kjer so esesovci poklali nad 1.800 oseb, hčerka nekega talca iz Ardeatinskih jam, židovski rabin, neodvisni levičarski senator in pastor valdeške verske skupnosti in še nekaj drugih oseb. Ob debati so eni bili odločno za to, naj Kappler zaradi svojih zločinov umrje kot priporok, drugi, posebno rabin in valdeški pastor, sta bila mnenja, naj se ubere pot pomilostitve: zoper nacizem se ne moremo več boriti s silo in pravico, bolj uspešna bo pot sprave in prevzgoje. Gledati moramo naprej in ne nazaj. Pogled naprej pa nam pravi, da moramo bolj graditi na ljubezni do človeka kot na pravici, je izjavil valdeški senator.

Ne bi se lotili tega problema, če bi nas v celotni razpravi ne bilo zadelo neko dejstvo in sicer to, da so vsi sobesedniki obsojali Kapplerja in nacizem, potem poudarjali, da se sliči zločini godijo v Čilu, Braziliji, da so se godili v Južnem Vietnamu in Angoli, toda nihče ni omenil, da so se sliči zločini kdaj godili ali da se še godijo tam, kjer vladajo levičarski režimi. O teh deželah, ki obsegajo že polovico sveta, popoln molk: tam niso nikoli streljali talcev, tam ni bilo nikoli nobenega nasilja, vse to so počenjali samo nacisti in fašisti ter seveda Amerikanci.

Takšno gledanje na nasilje človeka strah in sicer zato, ker se ne obsoja nasilje kot takšno, temveč obsoja se nasilje zato, ker so ga povzročili nacisti in fašisti. Kajti če bi podobno dejanje zagrešili levičarji, bi to opravičevali ali bi vsaj nad vsem molčali. Kakor dejanski molčijo. Stojimo torej pred znanim moralnim zadržanjem dveh mer in dveh uteži.

O tem sem bral zgodbo, ki jo je pripovedoval neki misijonar. Vprašal je svojega črnega služabnika Kaleb: »No, Kaleb, kaj bi bilo greh?« — »Greh bi bilo, če bi sosed ukradel meni kravo.« — »Dobro si povedal, Kaleb. Pa mi povej še, kaj bi bilo dobro delo?« Kaleb takoj: »Dobro delo bi bilo, če bi Kaleb ukradel sosedu kravo.«

Človek ima vtis, da se zmeraj bolj pogrezamo v to strašno moralno zablodo: Ne obsojamo zločina zato, ker je zločin, temveč zato, ker so ga storili v vojni premagani nacisti in fašisti. Če bi se bila vojna sreča drugače obrnila, bi danes govorili o Katynu bolj glasno kot o Ardeatinskih jamah, za sovjetski GULAG bi bili zvedeli že zdavnaj pred Solženicom in bi ga obsojali podobno kot danes Dachau, Osviecim ali Rižarno. Za nacistične lagere bi pa nič ne vedeli.

Primer Kappler nam zato priča, kako krivična je pravzaprav človeška pravica, ki izhaja bolj iz maščevalnosti zmagovalca kot pa iz ljubezni do pravice in iz obsojanja nasilja. Prav zaradi tega zmagovalce noče sprave, temveč vztraja na svojem maščevanju, ki ga pa imenuje »pravica«. To sicer ni v zgodovini nič novega. Ze Rimljani so rekli: »Gorje premaganemu! Se bolj gorje, če gre za premaganega v državljanski revoluciji. V takem primeru mu ni pravice niti v zgodovini.

Človeška vest za vse to ve. Zaradi tega

je človek zmeraj veroval v »pravico, ki biva v podzemlju med bogovi« (Sofokles, Antigona). Kristjani pravimo temu spoznanju: »Bog je pravičen sodnik.« Njegovi sodbi ne bo nihče ušel. Ne Kappler, ki se je že 28 let pokoril za svoje zločine, ne tisti, ki so svoje zločine prikrili in jih danes morda svet časti; kakor niso isti pravici ušli Hitler, Stalin, Mussolini, Churchill in vsi ostali protagonisti med drugo svetovno vojno kakor tudi njihove žrtve.

V to PRAVICO verujemo mi kristjani, ker vemo, kako je človeška pravica preveč urezana po željah mogočnikov tega sveta.

K. H.

Novočerkask 1962 ali s tanki nad stavkajoče

Za Andrejem Amalrikom je tudi Aleksander Solženicin potrdil, kako je leta 1962 v Novočerkasku ob Donu prišlo do stavk in demonstracij, med katerimi sta policija in vojska pobili od 70 do 80 ljudi; sledili so politični procesi z 9 obsodbami na smrt ter z deportacijami na stotine ljudi v Sibirijo, ki je zadnji dom političnih preganjancev tako pod komunizmom kot je bila pod carji.

Ljudsko vstajo v Novočerkasku je Amalrik omenil na tiskovni konferenci, katero je imel 28. septembra v Parizu in Solženicin vstajo podrobno popisuje v zadnjem poglavju svoje knjige o sovjetskih koncentracijskih taboriščih »Otočje Gulag«, ki je te dni izšla tudi v nemščini in sicer v Münchnu.

Kako je prišlo do tragedije v Novočerkasku? Hruščev je 1. junija 1962 objavil podražitev masla in mesa v vsej Sovjetski zvezi. Kot za izzivanje, je ravnateljstvo tovarna za električne lokomotive v Novočerkasku sklenilo znižati delavske plače za 30 odstotkov.

Ogorčeni delavci so oklicali stavko, zasedli tovarne in izgnali funkcionarje. Razobesili so napise proti Hruščevu in centralni vladi ter porušili del železniške proge proti Moskvi. Takoj sta nastopili policija in vojska ter sta vrgli v ječo okrog 30 delavcev. Naslednjega dne so tisoči delavcev uprizorili demonstracije ter so zahtevali osvoboditev aretiranih. Na glavnem trgu Novočerkaska, ki šteje okrog 170.000 prebivalcev, je vojaštvo s tanki obkloplilo delavce, pričeli so se incidenti in tankisti so odprli ogenj: trg je bil kmalu pokrit z desetimi trupel in stotinami ranjencev. Vojaki so streljali celo z dum-dum kroglami, ki — kot znano — povzročijo strašne smrtne rane.

Radio Moskva je potrdil incidente v Novočerkasku, a je odgovornost zanje napravil »tujim agentom«. Odločno je zanimal, da bi bili vojaki uporabljali dum-dum krogle. Trupla in ranjence sta policija in vojska odpeljali neznanokam ter nista hoteli dati sorodnikom nobenih informacij. Kot rečeno, komunističnim oblastem to še ni bilo dovolj: sledili so procesi z 9 obsodbami na smrt in na stotine stavkajočih je bilo deportiranih v Sibirijo.

V Italiji komunisti in njihovi sopotniki zahtevajo razorožitev policije, a v »domovini komunizma« gredo s tanki nad stavkajoče.

G. H.

■ V soboto 20. novembra so se v Španiji spominjali prve obletnice smrti generala Franca. Osrednja svečanost je bila v baziliki v »Valle de los Caídos«, kjer je bila sv. maša, ki se je udeležilo 3.500 povabljenih. Med njimi so bili Francova žena Carmen Polo, kralj Juan Carlos z ženo Sofijo ter ministrski predsednik Adolfo Suárez. Francova hči markiza de Villaverde pa je raje prisostvovala frankistični manifestaciji v Madridu, ki se je zaključila brez incidentov. Udeleženci so med drugim vzklikali: »Franco dà, izdajalci ne! Komunisti, pojdite v Moskvo!«

Zunanjepolitična komisija poslanske zbornice je v petek 19. novembra odobrila zakonski osnutek za ratifikacijo italijansko-jugoslovanskih sporazumov, ki so bili podpisani lani 10. novembra v Osimu pri Anconi. Proti ratifikaciji so se izrekli edinole misovci in radikali, vzdržali pa so se liberalci in demokrati proletarci. S tem glasovanjem je odprta pot razpravi v poslanski zbornici, ki naj bi bila med 29. novembrom in 3. decembrom ter se zaključila z odobritvijo sporazuma.

Nasprotniki sporazuma, MSI in radikali so skušali sporazum preprečiti po ovinkasti poti s tem, da so se lotili kritike glede načrtovane proste cone na Krasu. Pa je šlo dejansko le za pomanjkanje poguma, da bi se izrazili proti celotnemu sporazumu.

Predsednik zunanjepolitične komisije Natali je opozoril kritike sporazuma v Osimu, da so vse točke med seboj tesno povezane in da je zato nemogoče ene odobriti, druge pa zavrniti. Poleg tega je načrt proste industrijske cone le del obširnega načrta o gospodarskem sodelovanju, kamor spada tudi plovna pot med Tržičem, Gorico in Ljubljano ter povezava med Srednjo Evropo in Črnim morjem, sodelovanje med jadranskimi pristanišči, preprečevanje morskega onesnaženja, sodelovanje na tehnološkem področju ter skupne raziskave o energetskih virih.

Italijanski zunanji minister Forlani pa je dejal, da je bilo po zadnji vojni mnogo razprav o možnih

rešitvah, pa je končno postalo jasno, da je edina možna pot neposredno pogajanje in sporazum z Jugoslavijo.

»S tem sporazumom — je rekel Forlani — skušamo ozdraviti rano, ki je po letih še vedno odprta. Dosegli bomo stalne, dokončne in varne meje, kar je v korist vse države, obenem pa bomo dali konkreten prispevek k utrditvi miru in sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo. Gre za omikan odgovor na težavno stanje, ki je ostalo po nespametni in nesrečni vojni.«

Forlani je še opozoril, da se sporazum vključuje v širše medevropske odnose in da se države-podpisnice mirovne pogodbe z njim strinjajo, da ga ocenjujejo kot izjemno dejanje, pozitivno mnenje pa so dale tudi podpisnice Londonskega memoranduma. Po ratifikaciji v parlamentih obeh držav bo iz OZN umaknjena zahteva po imenovanju guvernerja za Trst.

Forlani je omenil tudi gospodarski pomen industrijske cone ter rekel, da bo le konkretna izkušnja omogočila razkritje morebitnih »tehničnih napak«, katere so nekateri med razpravo tako poudarjali. Gre zlasti za pridržke ekološke narave, to je za nevarnost onesnaženja okolja. Sicer so pa popravki vedno možni, saj jih predvideva sama vsebina sporazuma.

Končno je bila zavrnjena zahteva radikalov, da se pred ratifikacijo izvede preiskava o »napakah sporazuma«. Voditelj radikalov Panella je namreč dejal, da je industrijska cona »nekaj pošast-

nega«. Vendar so bili za njegov predlog samo neofašisti in liberalci.

V TRŽAŠKEM OBČINSKEM SVETU

Za Osimski sporazum v njegovi celoti se je po dolgi razpravi izrekel v zgodnjih jutranjih urah v soboto 20. novembra tudi tržaški občinski svet. Za resolucijo, ki sporazum odobrava, so se izjavili svetovalci Slovenske skupnosti, DC, PCI, PSI, PSDI in PRI, to se pravi 41 svetovalcev od celokupnih 60. Proti so bili liberalci, misovci, bivši socialist Giuricin, bivši socialdemokrat Callegari in independentist Marchesich. Drugi independentist D'Antoni se je vzdržal, prav tako demokratijska Sauli, demokratjan Ponis pa je zapustil sejno dvorano pred glasovanjem.

Resoluciji je bil dodan poseben dopolnilni odstavek z jamstvi za slovensko narodnostno skupnost ob predvideni industrijski coni na Krasu. Glasi se: »Občinski svet meni, da gradnja tovarn in naseljevanje ljudi v prosti coni in izven nje ne sme na noben način prizadeti ekološkega ravnotežja in kraškega naravnega okolja, pri čemer je treba zaščititi svojske koristi slovenske manjšine. Jamčiti je treba namreč celovitost slovenske narodne skupnosti na ozemlju in izven proste industrijske cone na Krasu.«

Svetovalec SSK dr. Rafko Dolhar je med razpravo dejal, da je njegova politična grupacija pozitivno ocenila Osimski sporazum in da se zavzema za njegovo takojšnjo ratifikacijo. Ni pa SSK soglasna z lokacijo industrijske cone na Krasu, vendar je prepričana, da bo moč to vprašanje pozitivno rešiti z naknadnimi prijateljskimi pogajanjmi med Italijo in Jugoslavijo v obdobju uresničevanja pobud, ki jih sporazum predvideva. Po Dolharjevem mnenju sploh ni potrebno, da je industrijska cona enovita. Namesto nje bi lahko bili dve ali več manjših področij na omenjenem prostoru vzdolž meje.

Z razpravo v tržaškem občinskem svetu se je končala bitka za in proti Osimu, ki je zadnje čase tako razgibala ondotno javno mnenje, še vedno pa se nadaljuje zbiranje podpisov za »integralno prosto cono«, ki naj bi zajela celotno področje tržaške pokrajine in bila potrošniškega tipa ter bi se Trst izoliral tako od ostale Italije kot od jugoslovanskega zaledja. Zgleda, da so bili pobudniki — MSI in radikali — takšne cone kar uspešni, saj jim je do sedaj uspelo zbrati skoro 50.000 podpisov, pred notarjem registriranih. To gotovo ni malo, saj je v Trstu in njega okolici od 300.000 prebivalcev okrog 230.000 volivcev.

Istočasno kot v Trstu občinski svet se je v Gorici sestal pokrajinski svet, katerega odbor je sestavljen zgolj iz svetovalcev DC. Predsednik Giuseppe Agati je v nastopnem govoru, prvem po ponovni izvolitvi za predsednika, v svojem imenu in v imenu odbora dejal, da zaključuje sporazum v Osimu dolgotrajni spor med Italijo in Jugoslavijo ter odpira možnosti za splošen napredek goriške pokrajine. Zato so neumestne neplodne polemike, ki jih uprizarja jo nasprotniki tega sporazuma. Kar je vsem potrebno, je sožitje s Slovenci tostran in onstran meje.

Pomemben uspeh Slovenske skupnosti

V deželnem svetu je Slovenska skupnost dosegla pomemben uspeh: z ogromno večino glasov (za zakon niso glasovali le prištasi MSI) je namreč zbornica izglasovala 17. novembra letos zakonski predlog svetovalca SSK dr. Stoke, ki govori o povračilu vseh stroškov in bremen, ki jih imajo naše šole, združenja staršev ter šolski sindikati v zvezi z dvojezičnim poslovanjem. Zakonski predlog je bil predložen predsedstvu deželnega sveta 17. januarja 1975. Gre obenem za prvi zakonski predlog (to je za predlog posameznih svetovalcev in ne deželnega odbora), ki je bil sprejet v tej mandatni dobi deželnega sveta.

O zakonskem predlogu smo že poročali, ko je romal v pristojno deželno komisijo. Zakon govori o povračilu stroškov in bremen, ki jih imajo slovenske šole vseh vrst in stopenj glede dvojezičnega poslovanja, in sicer za prevajanje, tisk, oglašje, plakate in sploh kakršnega koli dela in aktov, ki so povezani z dvojezičnostjo. Povračila s strani deželne uprave bodo deležne šolske blagajne posameznih šol ter odbori združenj staršev, oz. odbori šolskih sindikatov. Deželni odbor je za potrebe tega zakona nakazal za prihodnja štiri leta 40 milijonov lir. V deželnih zbornici je odbornik Stopper dejal, da je odbor pripravljen ta prispevek zvišati, če bo potrebno.

V deželni zbornici se je o zakonskem predlogu SSK razvila zanimiva diskusija, v katero so posegli demokristijan Persello, komunist Lovriha, socialist Zanfagnini, socialdemokrat Lonza ter misovec Morelli. Slednji se je zoperstavil predvsem členu, ki govori o povrnitvi stroškov in bremen združenjem staršev ter šolskim sindikatom, češ da ne gre za izrecno šolske organe.

Vsem je v svojstvu poročevalca odgovoril predlagatelj zakona dr. Stoka, ki se je obenem dalj časa ustavil pri raznih problemih slovenske šole in obžaloval dejstvo, da še danes nimajo Slovenci v vi-

demski pokrajini svojih šol. Dejaj, da se bo zakonski predlog pridružil obstoječim zakonom, ki urejujejo slovenske šole in da je važen ne samo z načelnega vidika, ampak tudi s konkretnega stališča, saj so doslej slovenske šole imele nedvomno večje stroške kot druge šole zaradi dvojezičnosti.

Zadovoljni smo, da je deželna zbornica odobrila zakonski predlog SSK: slovenska šola nam je bila vedno pri srcu in zato se tega uspeha slovenske stranke in slovenskega svetovalca v deželnem svetu lahko le veselimo. Važno je dejstvo, da bodo ugodnosti zakona deležne ne samo šole, ampak tudi združenja staršev, sindikati in vsi organi na šolskem področju, ki jih predvideva predsednikov odlok št. 416/74, kar odpira široke perspektive v načelnosti dvojezičnega poslovanja. Prepričani smo, da se bodo vsi ti organi skupaj s šolami poslužili pravkar izglasovanega deželnega zakona. V ta namen morajo predložiti ustrezne prošnje na deželni odbor in sicer na odborstvo za kulturo in šolstvo.

■ V Rimu se je mudil na dvodnevem obisku venezuelski predsednik Carlos Andrés Pérez. Srečal se je s predsednikom italijanske republike Leonejem, s predsednikom vlade Andreottijem, z zunanjim ministrom Forlanijem in s papežem Pavlom VI. Za Italijo je Venezuela pomembna zlasti na gospodarskem področju, saj je ena velikih izvoznic petroleja in zagovornic povišanja cene za nafto. V tej zvezi je Pérez dejal, da vidi v nafti edino učinkovito orožje v rokah dežel Tretjega sveta proti politiki industrijskih držav.

■ Neznani zlikovci so vdrli v zasebno pisarno notranjega ministra Francesca Cosiga v Rimu in jo temeljito preiskali. Verjetno ima dejanje politično ozadje in naj bi bilo demonstrativnega značaja zoper sedanjo vlado.

Trideset let neke literature

Dotiskan poleti 1976 je pred kratkim prišel iz Buenos Airesa »Zbornik Svobodne Slovenije 1973-1975«: 480 strani obsežna knjiga velikega formata z ilustracijami. Med dolgo vrsto razprav, prikazov in člankov je zbudil mojo pozornost zlasti Tineta Debeljaka spis »Trideset let zdomske emigracijske književnosti (1945-1975)« — pač najdaljši v tej publikaciji (od str. 381 do 437), saj je po mojem računu dal preko sto strani debelo knjigo. Prebral sem ga z velikim zanimanjem — in ker mi je predmet precej znan iz osebnega nagiba, bi rad povedal o tem spisu — in ob njem — nekaj svojih misli.

DEBELJAKOVA RAZPRAVA

Danes štiriinšestdesetletni Tine Debeljak, pesnik, esejist, kritik, urednik, zgodovinar, prevajalec in univ. profesor, je bil gotovo najbolj poklican, da predstavi slovensko emigracijsko književnost, v kateri je najvidnejše ime on sam. Delo ni bilo lahko, saj je bil navezan le na lastno knjižnico in na spomin; v argentinski prestolnici, kjer živi od prihoda v letu 1948, ni namreč nobene knjižnice, kjer bi bili zbrani vsi spisi izpod peresa slovenskih političnih emigrantov po 2. svetovni vojni. Toda vseh trideset povojnih let je zasledoval, spodbujal, celo omogočal to nenavadno literaturo in o nji sproti pisal.

Ob zbiranju gradiva so mu morale oči kot »iz ptičje perspektive«, kakor sam posrečeno pravi, zaobjemati dobesedno vso zemeljsko oblo, po kateri danes živi naša kri v diaspori. Uspošteval je raznolike kulturne, socialne, politične, gospodarske in druge momente, ki so pogojevali vznik, rast in razvejnost pisanja. Omejil se je na zgodovinski, predmetni opis, v vrednotenju se je le redko spustil.

Nastal mu je mozaik imen, naslovov in dejstev, nad katerim dobesedno strmino. Ne moramo se dovolj načuditi vsestranski literarni delavnosti, ki jo je v tujini razvil slovenski človek, ko je 1945 odšel iz domovine, v kateri je zavladal komunizem — tisti človek, o katerem je O. Zupančič 1948 preneljano dejal, da »nima srca za slovensko kulturo«.

Uvod Debeljakovega prikaza navaja imena starejših in mlajših književnikov (leposlovcev in neleposlovcev), ki so se odtrgali od vsega, kar jih je priklepalo na domovino, in ranjeni od ljubezni do nje krenili na pot begunstva. Njih prva postaja so bila taborišča v Avstriji in Italiji (tu sta najbolj stopila v ospredje Rim in še bolj Trst, kjer je pod ZVU od 1945 do 1954 izšlo 68 knjig za slovenske šole in so pri 58 sodelovali begunski šolniki).

Nešteti vsebinsko in namensko različni listi in knjižice so se že od vsega začetka pojavljali v taboriščih in se širili kot ciklostilne razmnoženine. Povezovali so ljudi, ki so v negotovosti čakali, da se razpletje njih usoda. Vse to je trajalo do razselitve v nove domovine od 1948 dalje: v Argentino, v ZDA, v Kanado, v Avstralijo in še drugam. Peščica beguncev, ki je ostala na evropskih tleh, pa se je počasi vživljala v novo okolje.

Ko so se razmere uredile, so se časopisi in knjige lahko tiskali. Najprej nam Debeljak prikazuje, kako je zaživelo literarno delo v zamejstvu v Avstriji in Italiji (v Trstu in Gorici), nato nas popelje v evropsko zdomstvo: v Rim, v Anglijo, Francijo, Švico in Nemčijo.

Nova panorama se nam odpre v poglavju »Za oceani«. Tu je na prvem mestu seveda Južna Amerika in v nji Argentina, kamor je prišlo preko 6.000 beguncev, med njimi veliko razumnikov, ki so se takoj posvetili organiziranemu delu. Prvih pet let so polagali temelje in na njih so z lastnimi močmi dosegli gospodarski in kulturni vzpon. Politični, verski, socialni in leposlovniki, zborniki, knjige so v velikem številu prihajali med novonaseljence.

Iz želje po večji kakovosti je bila 1954 ustanovljena Slovenska kulturna akcija (SKA), ki je povezovala takorekoč vse zdomske kulturne ustvarjalce in jim omogočila, da se oglašijo bodisi v reviji »Meddobje« bodisi v samostojnih knjigah. Dolej je SKA poleg 23 letnikov informativnega Glasa dosegla okoli sto izdanj, med katerimi so romani, pesniške in prozne zbirke, znanstvena dela — in seveda zvezki vseh dosedanjih 14 letnikov »Meddobja« kakor tudi obsežni izdaji — 1956 in 1976 — zbrana dela Franceta Balantiča, čigar docela nepolitična poezija se v Sloveniji še vedno ne sme tiskati.

Druga založba, z manj leposlovnimi cilji, je Svobodna Slovenija, ki izdaja istoimenski tednik, zlasti pa koledarje oziroma zbornike, s katerimi je začela že 1949 in ki bodo s svojimi politično-kulturnimi razpravami in z letopisom dogajanja v iz-

seljenstvu dragocen vir bodočemu zgodovinarju.

Ne morem navajati pesnikov, pisateljev, dramatikov, memoaristov, filozofov, esejistov, sociologov, zgodovinarjev, vzgojnih in verskih piscev: preveč bi bilo imen, ki bi sama premalo povedala. Toda če se ozremo na celoto ustvarjenega, nam je milo pri srcu ob misli, kolikšno umsko in moralno bogastvo slovenskega človeka se je teh trideset let razkrilo samo v argentinskih publikacijah.

ZDA pa so tistim 3.000 slovenskim beguncem že v začetku nudile več gmotnih možnosti na širšem prostoru, zato so se prej razpršili in pretrgali vezi. Šele zadnji čas so začutili potrebo po skupnem delu, ki pa že ni več samo v slovenščini. Posamezniki, zlasti znanstveniki, so dosegli velik ugled.

Manj je blišč civilizacije omamili tiste, ki so prišli v Kanado. Obvezno je bilo začeti s fizičnim delom, toda potem so zrasle gospodarske in kulturne ustanove ter lokalni lističi. Razni vidnejši severnoameriške pisci so našli pot v publikacije SKA v Buenos Airesu.

Zatem prenese Debeljak svoj pogled »od zgoraj« na Avstralijo in poda točno sliko izseljencev, društev, listov in piscev. Med temi je Bert Pribac, ki je zapustil domovino kasneje, ne s prvim valom beguncev, in je njegova pesniška zbirka »Bronasti tolkač« (Melbourne 1960) prva slovenska tiskana knjiga na avstralskih tleh. Podobno zanimiv pojav je zbirka »Dober večer, Tokio« (1960) Vladimira Kosa, edinega begunca-leposlovca, ki ga je življenje zaneslo na azijska tla.

V bežnih potezah sem povzel Debeljakovo razpravo. Niti malo se ne pomišljam izreči avtorju priznanje in zahvalo za trud. Prepričan sem, da bo ta spis bodočim slovenskim literarnim zgodovinarjem nepogrešljiv kazipot skozi neko dobo in neko književnost, ki je po svojem izvoru morala obravnavati povsem drugačne stvari, v drugačnih okoliščinah in drugače nego istočasna v Sloveniji.

Vendar se mi zdi prav, da dodam nekaj pripomb, ki naj Debeljakov prikaz v tem ali onem izpopolnijo. O tem pa prihodnjic.

Vinko Belčič

■ Turško sodišče v Carigradu je obsodilo na dosmrtno ječo dva Palestinca, ki sta letos 11. avgusta streljala na potnike, kateri so izstopili iz izraelskega letala na carigradskem letališču. Pri tem sta bila ubita dva Izraelca, neki Američan in neki Japonec, ranjenih pa je bilo 22 potnikov.

■ Španski parlament je z veliko večino glasov odobril zakonski osnutek vlade o ustavnih reformah. Po tem osnutku naj bi imela v bodoče Španija dvodomni zakonodajni parlament. Za osnutek je glasovalo 425 članov »Cortesa«, proti 59, vzdržalo se jih je 13, 34 pa jih je bilo odsotnih.

■ Med parado ob 21-letnici neodvisnosti Maroka sta v zraku trčili dve vojaški letali. Tri osebe so izgubile življenje.

Deželni svet se je zavzel za slovenski radio

Deželni svet Furlanije-Juljske krajine je 19. novembra letos razpravljal o reformi radijske in televizijske službe. Poročilo o tem je imel deželni odbornik Cocianni, ki je v izrpnem poročilu seznanil deželni svet s številnimi posvetovanji, ki jih je imela naša dežela s tem v zvezi z drugimi obmejnimi deželami. Poudaril je tudi potrebo ustanovitve slovenske televizije za slovensko narodno skupnost.

PROTEST NASEGA DEZELNEGA SVETOVALCA

V debato o tem poročilu so posegli predstavniki vseh strank. Kot prvi je spregovoril svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Stoka, ki je izrazil nezadovoljstvo Slovencev nad prvimi ukrepi, ki jih je v okviru reforme izvedlo vodstvo tržaške radijske postaje, predvsem glede urnika postaje.

Dr. Stoka je najprej ugotovil veliko razočaranje Slovencev, ki se že deset let zama borimo za slovensko televizijo. Obljubljamo nam jo in obljublajo, je rekel slovenski svetovalec, toda slovenske televizije še danes ni! Kdo nas ima za norca in zakaj nas ima za norca? Zahtevamo, da nam oblasti enkrat že dajo pravico, ki nam gre kot državljanom, je vzkliknil Stoka.

In je še rekel: ne samo, da nimamo televizije, ampak tudi radia nimamo več v večernih urah, saj umolknje že ob 19.30. Ta reforma, ki nam je utišala slovenski radio

OD TEDNA DO TEDNA

■ Znano je, da ima Zvezna republika Nemčija dve demokratski stranki. Na Bavarskem deluje Christlich-soziale Union (Socialno-krščanska zveza), ki jo vodi zelo močna, pa tudi osporavana politična osebnost Franz Josef Strauss, po drugih deželah Zahodne Nemčije pa deluje Christlich demokratische Union (Krščansko-demokratska zveza). Obe stranki sta od leta 1949 tako na volitvah kot v parlamentu skupaj nastopali. Sedaj pa je vodstvo bavarske demokratske stranke sklenilo preklicati to povezavo in v bodoče samostojno nastopati in to ne samo na Bavarskem, temveč tudi po ostalih krajih zvezne republike. Ta razcep bo prišel prav zlasti socialdemokratom, ki so s tem postali relativno najmočnejša skupina v parlamentu.

■ V francosko govoreči provinci Quebec v Kanadi so bile volitve, v katerih si je pridobila absolutno večino quebeška stranka (Parti Quebecois), ki zagovarja samostojnost te province. V pokrajinskem parlamentu si je od 110 sedežev osvojila kar 70. Še leta 1973 jih je imela komaj 6 nasproti 102 liberalnim. Klic generala De Gaulle, ki je 24. julija 1967 bil na obisku v Quebecu in vzkliknil: »Živel svobodni Quebec!«, je tako obrodil obilen sad.

■ Patricia Hearst, hčerka založniškega podjetnika, je bila spuščena na pogojno svobodo, potem ko je njen oče plačal en milijon dolarjev kavicje. Pred tremi leti so jo ugrabili neke vrste gverilci. Patricia se jim je nato pridružila in sodelovala pri njihovih roparskih podvigih. Ko so jo ujeli, je bila obsojena na sedem let zapora. Neki advokat je dejal ob njenem povratku v družino: »Prej ali slej je bilo to pričakovati, saj imajo Hearstovi denar in z njim moč.«

■ Vlada generala Pinocheta v Čilu je spustila na svobodo pretekli teden 300 političnih jetnikov. Že prej je osvobodila 1000 političnih pripornikov. Organizacija »Amnesty International«, ki se posveča prav te vrste jetnikom po vsem svetu — o njej smo v našem listu svoj čas že obširno poročali — je izrekla nad korakom čilske vlade svoje zadovoljstvo, a obenem pripomnila, da je v državi še vedno 5.000 ljudi, ki so zaprti zaradi političnega prepričanja.

■ Skupina štirih palestinskih gverilcev je vdrla v enega največjih in najbolj luksuznih hotelov v Amanu, ki je prestolnica Jordanije, in sicer v hotel Intercontinental ter se polastila 150 oseb, ki se jih je hotela poslužiti kot talcev. Po štirih urah pa so jordanske varnostne sile napadale obvladale. Trije so bili ubiti, eden pa težko ranjen. Ob življenje sta bila tudi dva uslužbenca hotela.

■ Arabske mirovne čete (zelene čelade), v katerih so v pretežni večini sirski oddelki, so pretekli teden zasedle libanonsko prestolnico Beirut ter obmorska mesta Tripolis, Sidon in Tir. Prebivalstvo se je oddahnilo. Vsi so prepričani, da je konec 19-mesečne državljanske vojne. V njej je padlo najmanj 50.000 oseb, trikrat toliko pa je bilo ranjenih. Po neuradnih ocenah presega gmotna škoda 10 milijard dol.

KRŠČANSKI ZAKONCI IN JAVNO ŽIVLJENJE

Vzgojno poslanstvo krščanskih staršev se razteza na poseben način tudi na šolsko polje in na vse vzgojne ustanove, tako javne kot zasebne. Prva vzgoja je pravica in dolžnost staršev, saj začne že v materinem naročju in se mora nadaljevati skozi vso otroško in razvojno dobo. Šola to vzgojo le dopolnjuje in je uspeh šole v mnogem odvisen od družine, kjer otrok biva ali iz katere je prišel v druge vzgojne ustanove. Zato vršijo krščanski starši nenadomestljivo nalogo za človeško družbo na tem tako važnem polju, kjer mladina raste in se razvija v bodoče polnoletne državljane.

Krščanski zakonci imajo tudi velik delež odgovornosti pri državnem življenju, da v njem vlada pravo družabno sožitje. Zato je treba pri njih buditi zavest važnosti sodelovanja za dobrobit države, da pomagajo po svoji vesti pri težkem razvoju prave demokracije.

Velikega pomena v življenju družin je tudi vzgoja doraščajoče mladine. Mnogo lepih dni a tudi marsikatero bridkost doživljajo prav s to mladino. Krščanski zakonci morajo, v mejah svojih možnosti, pomagati da bodo sredstva družbenih občil služila zdravemu razvoju v vseh ozirih ter pripravljala mlade na skupno življenje.

Težka zadeva so tudi pravice družin in novo stanje žene v človeški družbi, ki imajo lahko hude posledice v življenju med zakoncem ter med starši in otroki.

Ponekod pa morajo krščanski zakonci zahtevati in pomagati, da oblast spoštuje in dejansko pomaga zakonskim skupnostim in družinam, ki so celice vse družbe, da pride družina do svojih neizpodbitnih pravic povsod: na zakonodajnem, ekonomskem, dobrodelnem, zdravstvenem, zavarovalnem, sindikalnem in kulturnem polju.

Vse to zahteva, da se ta vprašanja od strani vseh začno reševati ter se poiščejo ustrezne rešitve v pomoč vsem prizadetim. Družine in družinska združenja morajo uživati vse spoštovanje in pomoč, zato ne smejo biti le predmet raznih podvigov civilne družbe, pač pa morajo postati odgovorne pri delu za državno skupnost. Vsaka oblika individualizma ali kolektivizma spodbija družino v temeljih na škodo človeške družbe.

Slovenske „Goré“ v Argentini

Iz Buenos Airesa je prispela zbirka gornjskih člankov, potopisov in opisov, ki jih je pod naslovom »Ljubezen po pismih« napisal Vojko Arko, znan že po zbirki gornjskih povestic »Zgodbe z Nahuel Huapija« (izšle pri celovski Mohorjevi družbi lanske leto).

»Ljubezen po pismih« je obenem tretja številka glasila »Goré«, slovenskih andinistov v Argentini. Zaradi tega ima na koncu pregled slovenskega gornštva v Argentini v letih 1961-1971: odprave v južne Ande in na območje »celinskega ledu«, v osrednje Ande, v Himalajo (J. Skvarča v argentinski odpravi oktobra/novembra 1971, ko je v višini 7.050 m postavil tretje taborišče), nadalje še pregled pomembnejših vzponov na območju gorskega kraja Bariloche s prvenstvenimi in težjimi plezalnimi vzponi, pregled plezalnih tur članstva SPD iz Buenos Airesa ter postavitev križa na Cerro Capilla.

Skratka: izredna in bogata dejavnost slovenskega zdomskega gornštva. Ob koncu knjige, ki šteje 62 strani, je pod zaglavjem »Kdo je kdo« navedenih tudi nekaj pomembnejših slovenskih in tujih gornjskih osebnosti z njihovimi podatki.

Kratki spisi so prvenstveno osebna doživljanja z naslovi: Lopezov Stolp, Torre Finó, Lopezova severna stena, Zimski preblik Chahuaca, Montura Chilena, Barin vrh, Roca inclinada, Luč s Capille v bolniškem somraku.

Arko se v njih izkaže kot pisec z odličnim posluhom za gorsko krajino in pozicijo gorskih tal, skratka za gornjsko slovenščino: npr. zveržene »klože« poledenelega snega; spušcanje v široko »zevo« krajne »počie«; na sedlu je »brilo«; sem drsal po snegu v »krnici« pod stolpi; pomaknil sem se v plazovito »drčo«, ki pelje naravnost v sedlo med obema »rogljema«...

Vsaka črtica ima priloženo odlično gorsko fotografijo in ob vsaki strani je grafični okras akademske slikarke Bare Remec, tako da bi mogli knjigo po umetniškem okusu in opremi uvrstiti med najpomembnejše slovenske izdajateljske dosežke. Zeleti bi bilo, da ne bi ostalo samo pri tej.

UTRIP CERKVE

• Ljubljanski pomožni škof dr. Lenič je nedavno obiskal naše rojake, ki živijo ob Azurni obali v Franciji ter podelil njihovim otrokom sv. birmo. Ob povratku je povedal, da je na področju Južne Francije nad sto različnih ver in sekt. Ljudje so se iz hribovskih župnij skoraj docela izselili. Tako neki župnik upravlja kar 15 župnij, v katerih pa je ostalo komaj 200 ljudi.

• V Parizu je umrl 22. oktobra letos 46-letni duhovnik msgr. Gilson na neozdravljivi bolezni. V juliju letos je bil predlagan in nato tudi imenovan za pariškega pomožnega škofa. Kmalu nato je težko zbolel. Namesto škofovskega posvečenja je prejel zakrament maziljenja. Svoje bolečine je zavestno daroval Bogu v zadovoljstvo za javne grehe nepokorščine duhovnikov in nekaterih škofov.

• V misijonskih deželah se je od leta 1965 do 1975 dvignilo število semenišč od 81 na 99, bogoslovcev pa od 5.700 na 8.652. V istem razdobju je poraslo tudi število novomašnikov. Leta 1965 jih je bilo 437, deset let kasneje pa 655. Ta porast je gotovo razveseljiv, a še daleč ne krije potreb Cerkve v misijonih.

• Indira Gandhi se vedno bolj zateka k političnemu nasilju, tako da je v Indiji že več deset tisočev političnih jetnikov. To dejstvo je naglo nizozemske kristjane, da so ji poslali posebno pismo, v katerem jo pozivajo, naj takoj izpusti politične pripornike, saj sloni resnična demokracija na svobodi političnega mišljenja in prepričanja.

• Varšavski kardinal Stefan Višinski je ustanovil deset novih škofij, od teh štiri v glavnem mestu. Varšavska škofija ima sedaj 325 župnij. Kot znano, je sv. oče Pavel VI. potrdil kardinala Višinskega v vodstvu nadškofije, čeprav je že izpolnil 75 let. Zanimivo je, da so bili z odločitvijo sv. očeta soglasni tudi komunistični voditelji Poljske.

S TRŽAŠKEGA

Župnik v Zgoniku se je poslovil od faranov

V nedeljo 21. novembra je močno odjeknila vest, da g. Bogomil Breclj rož za pušča Zgonik in odhaja na novo službeno mesto v Nabrezino. Najprej je v Samatorci pri maši ob 9. uri spregovorila Zmaga Rebuta in se v imenu vseh zahvalila za opravljeno delo in mu voščila srečo v novem kraju. Sledil je šopek rož z denarim in spominskim darom, ki ga je izročila Anica Pieri.

Tudi v Zgoniku ob 10.30 in v Repnicu (zvečer) je župnik prebral poslovilno 32. številko »Zgoniškega zvona« in se vsem zahvalil za duhovne in materialne dobrote, ki jih je prejel od župljanov in občinske uprave. Poudaril je, da župnik sledi svoji vesti in se zato ravna po želji g. škofa, ki smatra vsakega župnika kot služabnika celotnemu krščanskemu občestvu v škofiji ter je zato pripravljen, da gre, kamor je treba, čeprav je to večkrat zelo težko. Voščil je vsem vse potrebne reči za napredek v verskih, narodnih, gospodarskih, pevskih in športnih udejstvovanjih.

Prav tako je poudaril, da se ne sme prodati cerkvena zemlja brez predhodnega posvetovanja župnika s svetovalci in slovenskimi duhovniki, kar je tudi pisмено predložil goriškemu nadškofu.

Opozoril je na težke probleme župnij brez duhovnika in na nujno potrebo po resnični molitvi za duhovne poklice. Naj pazijo vsi občani na cerkveno imovino in zgradbe, pa tudi naj ne pozabijo na važnost sv. krsta, cerkvene poroke in nedeljske maše kakor tudi slovenskih šol, petja in sodelovanja vseh z novim župnikom oz. župnim upraviteljem.

Pri maši v Zgoniku so dekleta v narodnih nošah s predsednikom Mladinskega krožka prinesli na oltar cvetlični dar s prošnjo za poseben blagoslov na koncu maše. Nato so bili vsi povabljeni v župnijsko dvoranico na zakusko med izvajanjem mikrofilmov o zanimivih dogodkih zadnjih let.

V večernih urah pa smo z dvema avtomobila pohitela na mrzlo planoto pri Postojni, da morda tam najdemo bodočega župnika za Zgonik. Hitro se je vsem prikupil, zlasti ko smo videli njegovo prijaznost, sproščenost in mladostno živahnost. Upati smemo, da bo rad prišel na sončno Primorsko med naše ljudstvo, ki je slovenskih dušnih pastirjev še bolj potrebno kot tisto onstran meje.

CAMILLO MEDEOT

Cronache Goriziane (1914-1918)

Zgodovinsko dogajanje spremlja človekov pojav v teku celotne njegove eksistence. Človek je bitje, ki živi ne le v prostoru, ampak tudi v času. Vsi filozofi zgodovine so obravnavali problem človeka in družbe v okviru časa. Od sv. Avguština, ki je med prvimi načel problem zgodovine, do sodobnih avtorjev, Maritaina, Heideggerja, Chardina.

Kaj pa je pravzaprav zgodovina? Lepo piše v tem smislu Jacques Maritain, sodobni Tomaž, ki ga je misterij zgodovinskega dogajanja dobesedno očaral, ko pravi, da nam je tajna zgodovine prav tako prikrita kot tajna srca.

Cemu ta bežna meditacija o filozofiji zgodovine? Ko prebiramo knjigo z zgodovinsko tematiko, se nam nehote vsilijo širša razmišljanja o zgodovini, ki so jo že latinski avtorji imenovali »magistra vitae«. Vedno nam je lahko zgodovinski znanstveni traktat ali tudi poljudna razprava odkritje. In to predvsem odkritje našega notranjega sveta, ki ga sicer posredujejo zunanji dogodki in nam v bistvu nakazuje smer našega dejanja in nehanja. To še toliko bolj, če človek veruje v neko smotno ureditev ne le stvarstva, ampak še posebej človeške usode.

V tem okviru velja misliti ne toliko na neko umno usmeritev sveta, pač pa na globoko duhovno prepričanje, da človeško bitje ni slučajno vrženo v svet (kot menijo nekateri eksistencialisti), pač pa da ga vodi neko Absolutno nad njim. Krščanstvo je v tej viziji najgloblje zajelo utrip človekovih hotenj in teženj.

Ob podobnih vodilnih idejah je nastalo delo, o katerem bo tu govora. Goriški zgodovinar Camillo Medeot je prav v duhu prej nakazanih poti iskal in reševal probleme ožje goriške dežele in njene preteklosti. V svojih številnih delih, o katerih smo pred časom že pisali v našem listu, je skušal prikazati eksistencialne a vendar vsakdanje probleme Goriške iz njene polpretekle zgodovine.

Tem smernicam je ostal avtor zvest tudi v svojem zadnjem večjem delu. Knjiga »Cronache Goriziane« (1914-1918) je obširno zasnovano delo in obravnava Medeotu ljubo področje prve svetovne vojne na Goriškem. V določnem smislu se to delo sicer razlikuje od drugih njegovih spisov, saj je skoraj vsa teža knjige na pričevanjih raznih oseb, ki so dobo doživljale in jo s svojo besedo ponazorujejo. To so predvsem dokumenti, pisma, odlomki iz dnevnikov, citati, uradni akti, spomini. Medeot je vse te delce povezal in jim dal neko celoto, to še posebej v svojem komentarju.

Pri tem je Medeot verno prikazal dušo takratne Gorice in podčrtal harmonično sožitje treh narodnosti v tem času. V spremni besedi k nemu izmed pričevanj npr. zatrjuje, da v mestu ni šlo toliko za razdelitev med »dobre Italijane« in »avstrijake« (h katerim bi spadali Furlani, Slovenci in seveda Nemci). Tako pravi dobesedno na str. 91: »V prvem mesecu velike svetovne vojne so bile vse že dolgo v Gorici živeče tri narodnosti povezane brez kakršne koli razlike verskega ali političnega prepričanja.«

Ker je knjiga v marsičem dokumentarna, imajo v njej velik pomen fotografije oseb, krajev in dokumentov dogodkov iz omenjenega obdobja. Za nas Slovence je tudi več pomembnih slik, ki jasno kažejo npr. na pravice, ki smo jih nekoč že imeli. To še posebej, kar zadeva uradno rabo slovenskega jezika, ki je bil v stari Avstriji skupno z nemškimi ter ita-

lijanskim enakopraven (primer uradnega razglašanja cesarsko-kraljevega namestnika za Trst in Primorje, str. 212, ko prinaša štirijezično nakaznico za sladkor).

Knjigo bogati cela vrsta citatov, razlag in pripomb, ki s filološko erudicijo ter meniško potrpežljivostjo osvetlujejo posamezna poglavja. Vidi se, da je Medeot ljubitelj točnega podajanja in res navdušen raziskovalec naše preteklosti.

V knjigi je kar dvanajst pričevanj posameznih oseb, ki jim nato Medeot v svoji povezavi da neko skupno noto. Med temi avtorji so npr. Franco de Gironcoli, Arnaldo Mulitsch, Tita Falzari, mgr. Francesco Castelliz in Mercedes Baum de Bagger, da omenim le nekatere bolj znane. Medeotova knjiga »Cronache Goriziane« je nov prispevek k poznavanju domače zgodovine. Pri tem velja ponoviti, kar je bilo že zapisano za prejšnja njegova dela, da ima ta knjiga svoj pomen tudi za slovensko goriško zgodovino. Camillo Medeot je tu spet dokazal, da mu je pri sru celotna slika Goriške, ki ima furlansko, italijansko in slovensko lice. Naj še dodam, da je bil avtorjev namen dodati tudi pričevanje kakega slovenskega človeka, ki je to dobo doživljal, a tega ni mogel izpeljati, ker ni bilo na voljo originalnega pričevanja iz obdobja prve vojne.

Knjigo »Cronache Goriziane« je v lični opremi natisnila tiskarna Arti Grafiche Campestrini v Gorici.

a. b.

Novo vodstvo tržaške Slovenske skupnosti

V petek 12. novembra se je sestel glavni svet Slovenske skupnosti v Trstu, izvoljen na občnem zboru 24. oktobra letos ter izvolil nove vodstvene organe stranke. Za predsednika sveta je bil potrjen dr. Zorko Harej, za podpredsednika Silvester Metlika, za tajniške posle pa Marija Brecej.

Na isti seji je bil izvoljen tudi novi izvršni svet v sledeči sestavi: tajnik Rafko Dolhar, podtajnik Drago Štoka, odborniki referenti: Martin Brecej, Ivo Jevnikar, Alojz Tul in Aleš Lokar.

Nabrežina - Jamlje

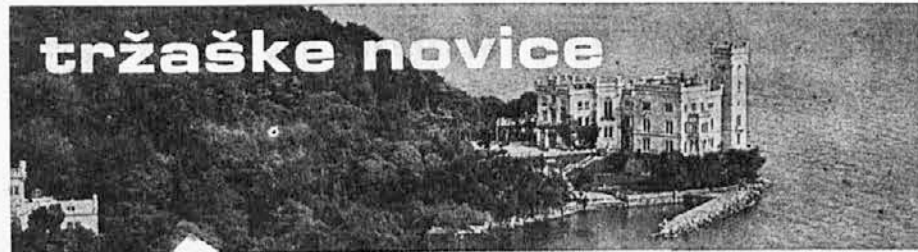
V obeh omenjenih župnijah so nastopile zamenjave dušnih pastirjev. Kot smo že poročali, se je dosedanj župnik v Jamljah Bernard Spacapan preselil v Gorico zaradi zdravja. Na njegovo mesto je prišel v Jamlje g. Srečko Rejc, ki je vsa povojna leta pastiral v Nabrežini.

Ker je nabrežinska župnija zelo obširna in tudi dvojezična, nalaga župniku veliko dela. Zaradi tega si je g. Rejc želel kako lažjo župnijo; dobil jo je v Jamljah.

To župnijo je prevzel v nedeljo 7. novembra. Preteklo nedeljo 21. novembra pa se je predstavil tudi v Dolu, saj tudi te kraške vasice, razsejane ob cesti od Gabrij do Jamelj, spadajo pod upravo jameljskega župnika.

Verniki iz Jamelj in Dola novega župnika lepo pozdravljajo in mu želijo, da bi se med njimi dobro počutil.

V Nabrežino je prišel na njegovo mesto g. Bogomil Brecej, do sedaj župnik v Zgoniku. Goriški nadškof ga bo slovesno umestil to soboto 27. novembra ob 17.30.

V nedeljo 28. novembra ob 17. uri
bo v Kulturnem domu v Trstu

revija pevskih zborov

Prيرهja jo Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu.

Dolina

Martinovanje 1976. Najstarejša tradicija martinovanja na Tržaškem je na Proseku in je povezana z večjim šejmom, ki že dolga desetletja privablja številne obiskovalce iz mesta in Krasa. Zadnja leta pa se praznovanje sv. Martina obnavlja in uveljavlja tudi v Dolini in to predvsem po zaslugi Mladinskega krožka, ki je to pobudo sprožil in jo že lepo vrsto let uresničuje.

Seveda ne gre za martinovanje v takšnem obsegu kot je v navadi na Proseku, ampak je zaenkrat omejeno na dolinsko vasiko in župnijsko skupnost. Prav zaradi tega je toliko bolj pristno in namenjeno v razvedrilo domačemu občinstvu in gostom.

Tak značaj praznika je še posebno prišel do izraza letos, ko je odbor Mladinskega krožka pripravil bogat in pester kulturni in zabavni spored, ki ga je v nedeljo 14. novembra popoldne v neposrednem pre-

nosu oddajal tudi Trst A.

Osrednja točka programa je bil daljši koncert domačega pevskega zbora »V. Vodnik« pod vodstvom Ignacija Ota, ki že dvajseto leto neutrudno vodi zbor. Vmes se je zvrstilo nagrajevanje najboljših vin domačih vinogradnikov, odlikovanje nekaterih dolgoletnih članov pokaševalne komisije, kratki intervjuji z nekaterimi odborniki krožka o prvih začetkih martinovanja in o načrtih za bodočnost.

Po končanem kulturnem sporedu se je pričel zabavni del večera ob igranju ansambla Bajt. Ves govornik del sporeda je predstavil in povezoval visokošolec Boris Pangerc. O delovanju pevskega zbora »V. Vodnik« je spregovoril njegov član Vojko Kocjančič. Na vprašanja so odgovarjali Edmund Zetko, predsednik krožka Miro Strajn, Boris Bandi in Zorko Jurjevič.

Nagrade za najboljša bela vina so prejeli: Ignac Ota, Lovrenc Strajn, Boris Bandi, za črna vina pa Vojko Kocjančič, Bruno Prašelj ter Anton De Bernardi. Priznanje v obliki medalje za petletno neprekinjeno delo v ocenjevalni komisiji vlad pa sta prejela Ljubo Pangerc in Leo Kralj.

Veselo razpoloženje ob glasbi, prepevanju, izvrstni domači kapljici in prigrizku klobas z zeljem, ki sta ga pripravila Sergio in Slavko, je trajalo do zadnjega diha dneva. Vsem, ki so praznik pripravili, nastopajočim in številnim udeležencem, gre brez dvoma priznanje in zahvala s prošnjo, da bi to tradicijo nadaljevali z vedno novimi pobudami in prijemi kot doslej.

Zgonik

Orgelski koncert prof. Huberta Berganta v soboto 6. novembra v povezavi z zahvalno nedeljo nas je navdušil za naše starodavne orgle ter ogrel za čudovito izvajanje glasbenih mojstrov. V teku ene ure so nas v koncertu obogatili sledeči komponisti baročne glasbe: Cavazzoni, Gabrieli, Frescobaldi, Zipoli, Zichow, Marchauser, Pachelbel, Bach in Clerambault. Po končanem koncertu v cerkvi je prišlo do plodovite debate s prof. Bergantom, v katero so posegli udeleženci, ki se spoznajo na glasbo in orgelsko umetnost. Radi bi še takih večerov, da bo tudi mladina vzljubila »nesmrtno glasbo«. Iskrena zahvala in voščila koncertantu in vsem ljubiteljem orgelske dejavnosti.

Neurje je našo vas precej prizadelo. Najprej je prihrumel zračni vrtnec pred nekaj tedni, ko je izrul marsikatero drevo, polomil kakšno streho in pometal na tla korce s streh. Hudo je bilo tudi 11. novembra, ko je v popoldanskih dneh med silno nevihto padlo precej sodre in je strela uničila dva motorja pri zvonovih, kljub temu, da je tam dvojna napeljava strelovođa z radioaktivno kapsulo na vrhu. Treska in hudega vremena, reši nas, o Gospod.

★
Zaradi eksplozije plina je prišlo v kraju Venaria blizu Turina do strahovitega opustošenja. Pri tem so bili trije ob življenju, devet oseb pa ranjenih.

Odkar torej poznamo tisk, poznamo tudi cenzuro, ki je bila v rokah »oblasti« sredstvo za boj zoper ideje, ki ji niso bile pogodu. Slovenci smo v svoji zgodovini imeli opravka s cenzuro, odkar so se začele tiskati knjige v našem jeziku. To pomeni, da nismo nikdar uživali popolne demokratične svobode, tudi v tistih časih ne, ki jih navadno označujemo za svobodne. Pri nas je bila zmeraj kaka »oblast«, ki se je bala za svoj stolček.

(Drugič naprej)

★
Po pisanju lista »Volksstimme« naj bi na Koroškem samo 2.600 oseb označilo slovensko za materinski jezik, kar znači, da so Slovenci v veliki večini bojkotirali »preštevane posebne vrste«, saj je znano, da govori slovensko na Koroškem desettokrat več ljudi kot pove omenjena številka. V sodnem okraju Velikovec se je za slovensko opredelilo 1.300 oseb, v celovškem 660 in v beljaškem 700. Vsem političnim krogom je jasno, da take številke ne izražajo dejanskega stanja in da so zato neuporabne.

CECILIJANKA 1976

Težko je nanizati nekaj misli, ki bi ne bile le navadno ponavljanje o pomenu, vlogi in vrednotah pevske revije, kot je goriška Cecilijanka. Ze vsa leta njenega obstoja (bliža se dvajsetemu) nam poročila po nastopih naštevajo poleg programov, dirigentov, skladateljev razne bolj ali manj kritične misli v zvezi z glasbenim pomenom te manifestacije. Vsi vemo, da ima taka pevska revija poleg glasbenega tudi širši narodni kulturni pomen, saj se prav preko pevske kulture javlja življenjska volja slovenskega zamejstva. Umreti nočejo — tako je nekoč zapisal naš pisatelj. Toda mi nočemo le umreti, hočemo predvsem narodno in kulturno vedno trdneje živeti!

V tem kratkem zapisu po goriški Cecilijanki bi se rad zaustavil v glavnem ob njeni glasbeni vlogi. V dveh dneh, v soboto in nedeljo 20. in 21. novembra letos se je zvrstilo na odru Katoliškega doma kar 16 pevskih zborov. En zbor je zadnji trenutek odpovedal sodelovanje (Dornberk na Vipavskem). Po vrstnem redu so nastopili v soboto zbori Lojze Bratuž iz Gorice, Majnik iz Zgonika, Rupa-Peč, Kras iz Dola-Poljan, SKPD Fr. B. Sedej iz Števerjana, Fantje izpod Grmade, Pod lipo iz Barnasa v Beneški Sloveniji. V nedeljo pa so peli zbor Mirko Filej iz Gorice, dekliški zbor Devin, moški zbor Štmaver, cerkveni zbor iz Doberdoba, mešani zbor Standrež, Goriški dekliški zbor, zbor Brda iz Krminna-Plešivega, Planinka iz Ukev v Kanalski dolini ter mešani zbor od Sv. Ivana v Trstu.

Ne bom tu naštevati dirigentov ali skladateljev in posameznih skladb. Za ta glasbeni zapis bi bilo to predolgo. Ustavim naj se samo ob nekaterih mislih in ugotovitvah splošnega značaja. Razumljivo je, da se na taki pevski reviji umetniška raven posameznih zborov močno razlikuje. Od dobro glasovno sestavljenih in tehnično

priljubljenih zborov preidemo na manj naštudirane in izurjene ansamble. Isto bi lahko pripomnili o programih. Nekateri zbori se spoprimejo lahko z zahtevnejšimi skladbami, drugi se zadovoljijo — tudi po sili razmer — z enostavnejšimi deli.

Tu bi sicer veljalo spregovoriti nekaj besed sploh o programski politiki naših zborov. Res je, da velika večina ansamblov ne more segati po posebno zahtevnih in umetnih skladbah. Vendar pa bi morali verjetno vsi zbori svoj repertoar nekoliko posodobiti. Gre za to, da bi ob še nadaljnjem vrednotenju naše starejše, recimo čitalniške zborovske literature (ki predstavlja marsikdaj levi delež programa kakega zbora) skušali po svojih močeh upoštevati tudi sodobnejše avtorje. Ni rečeno, da morajo zbori segati samo po izredno težkih ali v modernejši govorici pisanih skladbah. Lahko pa vseeno posodobijo svoje programe z deli, ki so obenem sodobnejša pa tudi pristopna srednje pripravljenu zboru. Mislim, da bi bilo to le v prid vsem našim zborom, saj bi tako imeli več smisla za pestro programsko politiko in širšo izbiro sploh.

Nekateri zbori so se z uspehom lotili tudi polifonske glasbe. Pri tem pa je treba podčrtati, da mora zbor, ki želi z uspehom predstaviti polifonijo, to zvrst glasbe redno in študijsko gojiti.

Pri izvedbi neslovenskih skladb, zlasti klasičnih polifonskih del bi bilo priporočiti izvedbo v originalnih jezikih, kar velja tako za motete (latinski) kot za madrigale (ostali živi jeziki)! S tem bi se tudi izognili morda neposrečnim slovenskim prevodom.

Veliko zborov je predstavilo slovenske pesmi v različnih priredbah. Slovenski skladatelji preteklega in polpreteklega obdobja so zelo radi obdelovali našo narodno pesem in ji dali navadno preprosto, a

KAZIMIR HUMAR

(3)

Dileme svobodnega tiska

POTREBA PO OSVEŠČANJU LJUDSKIH MNOZIC

Iz papeževih misli je razvidno, da demokracija predpostavlja osveščeno ljudstvo; neosveščeno ljudstvo ali masa pa je smrt za demokracijo. Kdo pa naj ljudstvo osvešča, kdo naj vzbuja v njem zavest pravic in dolžnosti, ljubezen do svobode in pravice? K temu so poklicana sredstva javnega obveščanja in predvsem tiskana beseda; ta je, ki še najbolj ostane.

Zaradi tega je čisto naravno, če so se v demokratičnih družbah zmeraj borili za svobodo tiska in obveščanja, če so bili zoper cenzuro in omejevanje svobode izražanja od strani človeških oblasti.

Razumemo Angleže, Amerikance in druga demokratična ljudstva, da tako ljubosumno čuvajo svobodo tiska, čeprav včasih na škodo drugih vrednot. Zavedajo se, da je za oblast cenzura vedno velika in ne-

varna skušnjava: dovoliš ji, da odščipne prst, pa odreže celo roko. Italijanska republika se je proti temu zavarovala tako, da je v samo ustavo sprejela načelo, da more le sodnik zapleniti kako publikacijo in to le v primerih, ki jih določa zakon.

TOTALITARNI REŽIMI IN SVOBODNA TISKA

Svobodni tisk ni sam sebi namen, temveč je v političnem življenju le nujno in nenadomestljivo sredstvo za ohranitev demokratičnega družbenega reda, to je pluralizem mnenj in političnih rešitev. V politiki je namreč treba izhajati iz predpostavke, da ni nezmotljivih ljudi in da za politične probleme ni možna samo ena rešitev. Zato je treba dati možnost državljanom, da povedo svoje mnenje, nakažejo svoje rešitve. Potrebno jim je tudi dati možnost, da pridejo do oblasti in pokažejo, če so njih rešitve zares pravilne. Če niso, morajo odstopiti mesto drugim.

Cisto drugačno pa je gledanje na svobodo tiska v totalitarnih režimih. Bistvo takih režimov je, da hočejo v rokah države, to je v rokah nosilcev oblasti združiti vse

pravice odločanja v politiki, gospodarstvu, vzgoji in tudi glede vere. Totalitarni režimi se kaj kmalu sprevržejo v diktaturo ene osebe ali skupine oseb ali ene stranke.

Nosilci oblasti v totalitarnih režimih in v diktaturah se ne čutijo več v službi ljudstva, ki jim je poverilo vladanje, temveč se imajo za absolutne gospodarje, ki niso več dolžni dajati odgovora ljudstvu za svoje početje; ljudstvo, tj. državljanji, morajo le poslušati in ubogati; odvzeta jim je pravica soditi, to je kritizirati nosilce oblasti in njihov zadržanje; še bolj jim je odvzeta pravica, da bi oblast zamenjali na svobodnih volitvah.

Zadnji koncil svari pred takimi režimi: »Državljanji naj pazijo, da javni oblasti ne bodo dali prevelikih pooblastil... Nečloveško je, če državna oblast zapade v totalitarne ali diktatorske oblike, ki kršijo pravice oseb in družbenj« (GS 75).

Iz same narave totalitarnih in diktatorskih režimov izhaja, da ne morejo dopuščati svobodnega tiska in svobodne izmenjave misli, ker je to nezdržljivo z diktaturo oblasti. To ne od danes, ampak od zmeraj. Ze v starih grških republikah so tedanji

diktatorji zmeraj preganjali ljudi, ki so jih kritizirali. Kazen je bila izgnanstvo in tudi smrt. Če tudi danes slišimo o podobnih primerih, se ne čudimo. Razpoznavni znak sleherne diktature je, da preganja ljudi, ki ne mislijo kot oblast.

PREGANJANJE TISKANE BESEDE

Ko je Gutenberg iznašel tisk, je s tem dal ljudem v roke novo nesluteno možnost širjenja idej in misli. Prvi je to izrabil Martin Luter za širjenje svoje reforme, kot vemo iz zgodovine. Toda ista zgodovina nam priča, da se je prav tedaj začelo tudi preganjanje tiskane besede. Vsaka stran je v dobi reformacije branila svoje in prepovedovala nasprotne knjige.

Slovenski literarni zgodovinarji se tako radi ustavljajo pri škofu Tomažu Hrenu, ki je dal sežigati slovenske luteranske knjige. Toda nič ne povedo, da je to bil tedaj splošen običaj tako pri katoličanih kot pri reformatorjih; pri teh slednjih morda še bolj. Kalvin je dal npr. sežgati tudi knjigo Amadis svojega prijatelja Bullingerja, češ da gre za roman; romani so pa nevarne knjige, je menil Kalvin.

Zasedanje goriškega obč. sveta

Zadnje mesece je delovanje goriškega občinskega sveta izredno živahno, saj so se zelo pogoste in tudi dnevni red je natrpan.

Na zadnji seji, ki je bila v ponedeljek 22. novembra, je bila v ospredju razprava o vlogi goriškega mesta v okviru splošnega ekonomskega razvoja ter o raznih infrastrukturnih, ki naj pripomorejo k ekonomskemu dvigu goriškega gospodarstva.

V prvi vrsti gre za industrijsko področje, avtoport in razne strukture ob mejnem pasu nove avtoceste Gorica-Ljubljana. Odbor je namenoma vključil v isto diskusijo tudi zahtevo štandredskih društev, naj se v občinskem svetu obširno razpravlja o problematiki štandredske skupnosti v zvezi z gradnjo zgoraj omenjenih objektov.

Tako je prišla do izraza dvojna politika nekaterih strank. Socialist Del Ben je najprej zahteval od odbora, naj poskrbi, da bo prišlo v najkrajšem času do realizacije avtoporta in drugih objektov, kajti v nasprotnem primeru bo Gorica obsojena na gotovo ekonomsko smrt. Za njim je strankin tovariš Nanut skušal ublažiti zavzetost Del Bena in bil mnenja, da so se razmere na Goriškem v zadnjem desetletju v marsičem spremenile in zato tudi avtoport ne more predstavljati tistega čarobnega zdravila za vse bolezni goriškega gospodarstva.

Svetovalec Slovenske skupnosti Paulin pa je v svojem posegu najprej ugotovil, da si ne moremo predstavljati uravnovešenega razvoja Gorice ne da bi pri tem primerno upoštevali razne zahteve in potrebe goriškega prebivalstva in ne samo nekatere megalomanske težnje goriškega kapitalizma. Nato je svetovalec govoril o dnevnem redu štandredske skupnosti in odločno zavrnil poseg nekaterih svetovalec, češ da se umetno napihuje problem okrog

poleg sebe prav tako plemenite osebe, ki so ji pomagale, da ni zamudila nedeljske maše na Travniku, ne prvih petkov pri kapucinih, kamor je že težko bolna zahajala. Njena vera je bila globoka in trdna. V boleznih jo je msgr. Močnik, župnik slovenske duhovnije, večkrat obiskal, a vedno jo je našel vedro in pripravljeno prav tako na smrt kakor na ozdravljenje. Ponašala je: kakor je božja volja.

Premalo smo jo poznali, premalo cenili, da bi mogli doumeti njeno notranje bogastvo, njeno veliko vero in vdanost v božjo voljo. Za to je vedel le ozek krog njenih prijateljev.

Pogreb je bil v torek 23. novembra. Pri pogrebnih maši ji je v slovo občuteno pel travniški zbor, ki je z njo izgubil pridno in zvesto pevko. Sv. mašo je imel msgr. Močnik v somaševanju s prof. Jericijem in prof. Rijavcem. Ob evangeliju je spregovoril tople besede priznanja umrli Ivanke in razkril lepoto njene duše. Naj v miru počiva na goriškem pokopališču, sestri Metodi, bratu in vsem sorodnikom izrekamo naše sožalje.

Zahvalna nedelja v Štandrežu

Kot običajno je tudi letos štandredsko Kmečko društvo poskrbelo, da je zahvalna nedelja lepo uspela in da je potekla v tistem priskrbenem domačem vzdušju, ki je značilno za to lepo kmečko navado, ko se ob zaključku kmečkega leta zberejo v domači cerkvi in se Bogu zahvalijo za prežete dobrote.

Ze pred začetkom maše so štandredski fantje pripeljali na glavni trg številne traktorje in lepo okrašen voz z domačimi pridelki. Po maši je sledila blagoslovitev kmetijskih strojev in pridelkov. Veliko število domačinov se je zbralo na trgu in vsi so radi pokusili koruzni kruh in kozareček štandredskega vina, ki so ga delili odborniki Kmečkega društva. Ob tej priložnosti je nastopil tudi štandredski mladinski zbor, ki je zapel nekaj pesmi.

S seje Združenja cerkvenih pevskih zborov - Gorica

V ponedeljek 22. novembra je bila seja ZCPZ - Gorica. Glavni točki razpravljanja sta bili:

»Mladina pojee« - revija mladinskih pevskih zborov, ki bo kot običajno 8. decembra ob 4^h popoldne v Katoliškem domu. Sodelovalo bo lepo število mladinskih pevskih skupin vsaka s tremi pesmimi;

Božičnica, koncert božičnih pesmi, ki bo v goriški stolnici v nedeljo 2. januarja ob 3^h popoldne. Obljubili so sodelovanje združeni mešani, moški in mladinski zbori.

Govorilo se je še o drugih problemih, ki zadevajo cerkveno petje, orglarsko šolo, ki deluje v okviru Zveze slovenske katoliške prosvete, razširitev revije »Cerkveni glasbenik« itd.

Seja sekcije Slovenske skupnosti v Štandrežu

Člani sekcije SSK iz Štandreža so na zadnji seji, ki je bila v ponedeljek 22. novembra obširno razpravljali o vaških problemih. V ospredju diskusije so bile množične razlastitve, katere hoče goriška občinska uprava izvesti v Štandrežu. Proti temu se sekcija strinja z vaškim odborom in smatra za potrebno, da bi se vsi zavodni Slovenci in štandredci v prvi vrsti zavzeli za ta problem. Ni pravilno, da se prepusti ta boj samo štandredskim kmetom, ki so sicer najbolj prizadeti, ampak da vsi pristopimo k tej akciji.

Predstavniki SSK v štandredski rajonski konzultii so poročali o novi sestavi rajonske konzulte. Za predsednika je bil izvoljen z glasovi PSI, PCI, DS, PRI ter predstavnika SZ Juventine in obrtnikov Walter Ressi. V zvezi z delovanjem konzulte so zastopniki SSK že večkrat opozorili in zahtevali, naj občinska uprava poskrbi za prevajalca. Člani sekcije tudi smatrajo, da bi zaradi številnih še nerešenih vprašanj bilo potrebno, da bi se konzulta večkrat sestajala.

Štandredska sekcija SSK stalno sledi vaškim problemom kot so ureditev osnovnošolskega poslopa, raztegnitev omrežja z metanom na celotno štandredsko področje, ureditev pokopališča, dvojezični napisi itd.

Na seji sekcije SSK v Štandrežu je poročal tudi predstavnik SSK v rajonski konzultii na Rojcah. Obenem so bili določeni zastopniki sekcije v svet Slovenske skupnosti.

Srebrni jubilej občinske uprave v Sovodnjah

V soboto 29. novembra je bila v Kulturnem domu v Sovodnjah posebna slovesnost, na kateri so proslavili 25-letnico občinske uprave. Slovesnost je odprl sovoedenjski nonet s Prešernovo »Zdravljico«, nakar je župan Jožef Češcut pozdravil vse prisotne in imel nato obsežen govor, v katerem je opisal razvojno pot občine, ki je v 25 letih v mnogočem spremenila svojo podobo, saj ima danes asfaltirane ceste, elektriko, vodovod, nove ali preurejene šolske prostore. Občinski upravi je tudi uspelo, da avtocesta ni razdelila Sovodnenj v dva dela.

Nato so bila podeljena priznanja občinskim svetovalcem. »Srebrna« jubilarita sta župan Češcut in odbornik Janko Cotič, ki sodelujeta pri upravljanju občine že od leta 1951. Župan Češcut pa ima sploh najdaljšo dobo županovanja med vsemi župani naše dežele.

Slavnostne seje sta se udeležili tudi poslanstvi iz Nove Gorice in Škofje Loke. Škofjeloški župan Tone Polajnar je v znak tesnih stikov med obema občinama prinesel v dar sliko škofjeloškega slikarja Iva Sumbica s partizanskim motivom.

V nedeljo 5. decembra ob 19. uri bo v kapucinski cerkvi v Gorici

SLAVJE V ČAST BLAŽENEMU P. LEOPOLDU

Vabimo naše ljudi iz mesta in okolice na to izredno slovesnost. Somaševanje bo vodil provincial slovenske kapucinske provincije iz Ljubljane p. Štefan Balazic skupno s slovenskimi duhovniki goriške škofije.

OBVESTILA

Romanje na grob p. Leopolda v Padovo prireja na praznik sv. Stefana 26. decembra slovenska duhovnija pri Sv. Ivanu v Gorici. Ker je na voljo še nekaj mest v avtobusu, se lahko prijavijo tudi naši ljudje iz goriške okolice. Prijaviti se je treba do 8. decembra župniku slovenske duhovnije dr. F. Močniku, ul. sv. Ivana 9, tel. 32075.

Cankarjev recital v Sovodnjah. V soboto 27. novembra ob 20.15 in v nedeljo 28. novembra ob 18. uri bo v Kulturnem domu v Sovodnjah recital, posvečen Ivanu Cankarju ob stoletnici njegovega rojstva. Recital bo vodil igralec Laci Cigoj. V prvem delu so na vrsti Cankarjeve pesmi in tudi nekaj petja. Posamezne recitacijske inbralne točke bodo povezovali odlomki iz posmrtnih govorov Cankarjevih sodobnikov. Drugi del pa bo vseboval zgodbo hlapca Jerneja, povzeto po Delakovi dramatičiji. Ta del bo začel in končal nonet, ki bo zapel Pahorjev »Očenaš hlapca Jerneja«. Zaradi svojstvenega odra, ki bo segal v sredino dvorane, bo sedežev precej manj kot običajno, zato bodo lahko recitalu prisostvovali le tisti, ki bodo imeli vstopnice za sedež. Prireditelji pripravljajo rezervacijo sedežev že med tednom.

Ljudsko gledališče iz Celja bo uprizorilo v Verdiju v Gorici v torek 30. novembra ob 20.30 igro Ivana Cankarja »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Igra je za goriški abonama.

Narodna in študijska knjižnica v Trstu priredi razstavo ob stoletnici slovenskega učiteljskega v Kopru, na katerem se je usposabljal precejšen del starejše generacije naših učiteljev na Tržaškem. Razstava, ki jo bodo odprli 1. decembra ob 18. uri bo v Gregorčičevem domu v Trstu, ul. Geppa 9/I. nadst. Odprta bo od 9. do 12 in od 16. do 18. ure do 6. decembra.

Širite „Katoliški glas“

V Kulturnem domu v Trstu bo gostovalo Ljudsko gledališče iz Celja z igro I. Cankarja »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. V sredo 1. decembra ob 20.30 je igra za red D in E, v četrtek 2. decembra ob 16. uri pa za red H.

Tretji abonmajski koncert Glasbene Matice-Trst bo v četrtek 2. decembra ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu. Nastopi Komorni zbor RTV Ljubljana pod vodstvom Marka Muniha.

Razpravo o nerešenih šolskih vprašanjih prireja osrednji odbor združenja staršev na Opčinah v petek 26. nov. ob 20. uri v prosvetnem domu na Opčinah. Govor bo o slovenskem šolskem okraju in o nalogi izvoljenih šolskih organov. Izrečno so vabljivi člani medrazrednih in zavodskih svetov, predstavniki združenj staršev in vsi prijatelji šolske mladine.

Fotografije za tržaške romarje v Padovo (4. nov.) so na ogled v knjigarni Fortunato v Trstu. Čas za naročilo do 1. decembra.

Za kmetovalce

Za marsikaj pripraven čas

Sveti Martin je prešel in čas prvega pretakanja je tu. Delo izvršimo ob lepem vremenu, še boljše če piha vetrič.

Trta je izgubila liste, tako lahko pričnemo z obrezovanjem; paziti pa moramo, da nas ne preseneti mrz, ki lahko poškoduje poganjke pod rezom. Opomniti pa moram naše starejše vinogradnike, ki puščajo rodne poganjke predolge, da s tem trte ošibe in polagoma shirajo. Pripravimo si tudi potrebni les za kole; poznojesenski čas, ko je listje odpadlo, je najpripravniji za to delo.

Ko je zemlja dovolj suha, pričnemo z globokim oranjem ali kopanjem, pred tem še potresemo umetna gnojila ali hlevski gnoj; tega tresemo v vinogradu vsako tretje leto. Krompir zahteva globoko oranje in dobro uležan hlevski gnoj, posebno pa mu prija, da zemlja dobro premrzne.

Pred nastopom mraza je dobro, da očistimo sadno drevje, ob lepem mirmem dnevu pa opravimo prvo zimsko škropljenje. Sedanji čas je tudi pripraven za sajenje sadnih dreves; kdor jeseni sadi, leto prihrani.

Sedanji čas je tudi pripraven za čiščenje travnikov in pašnikov. Te najprej dobro očistimo, pobranamo in pognojimo.

Isto velja tudi za gozd, kdor ga seveda ima. Pripravimo drva za kurjavo, če imamo še štedilnik in peč na drva. Gozda seveda ne bomo gnojili, ker si gnoji sam; seveda ne smemo ga preveč oropati stleje. - P. H.

DAROVI

Za sklad Katoliškega glasa: zvesta bralka Katoliškega glasa iz Boljunca 5.000; pokojni Ivan Strajn iz Doline je zapustil za naš list 10.000 lir.

Za cerkev sv. Ivana v Gorici: travniški pevci in prijatelji v spomin Ivanke Zvanut 70.000 lir.

Za slovensko duhovnijo v Gorici: Marija Zgavce-Cevdek namesto cvetja na grob Filipu Tomažiču 10.000 lir.

Za Alojzijeve: župnija Štandrež je darovala ob zahvalni nedelji krompir in zelenjavo.

Za cerkev bl. Leopolda v Domju: N. N. iz Barkovelj 30.000 lir.

Za cerkev v Boljuncu: Emilija Prašelj namesto cvetja na grob Karla Kalca daruje 10.000 lir.

Za knjižnico Mladinskega doma v Boljuncu: Mira Maver 5.000; ob smrti ljubljene deda Karla Kalca darujeta vnukinja Manuela in vnuk Giuliano po 5.000 lir.

Za žrtve potresa: Josephine Brunner iz Rutesheina 10 nemških mark; Valencio Marija, Trst, po salez. Gorkiču 200.000 lir; Veronika Kerševan 5.000 lir.

Ljubljanska TV

Sporod od 28. nov. do 4. dec. 1976
Nedelja: 10.40 Otroška oddaja. 12.20 Nedeljsko popoldne. 18.25 Siva obala. 20.00 Dileme. 20.50 Proti Jajcu. 21.55 Sport.

Ponedeljek: 15.00 Boks. 18.15 Kurent. 20.00 Tri jablane, drama. 21.30 Vzkipele mesto, film.

Torek: 14.50 Kekčeve ukane. 16.20 Debelinko, film. 18.40 TV trim test. 20.00 Osimo na poti k uredništvu. 21.05 Vino in kruh. Sreda: 17.10 Nina in Ivo. 17.25 Ital. muzeji. 18.10 Po sledih napredka. 20.00 Strušilo, film.

Četrtek: 17.20 Beli delfin, film. 17.55 Izumirajoči svet. 18.45 Odrpava zelenega zmaja. 20.00 Pot v prihodnost, nadalj. 21.00 Bela krajina novembra 1944.

Petek: 17.20 Pisani svet. 18.10 Oktet bratov Pinat. 20.05 Ze dobite? 20.35 Strah, bolezen današnjih dni. 21.20 Veliki rop.

Sobota: 16.00 Nogomet Celik: Dinamo. 17.45 Slalom za ženske. 18.45 Mahatma in nori deček, film. 20.35 Jaz in polkovnik, film.

Casnikarski programi ob nedeljah: Poročila ob 8., 12., 19; kratka poročila ob 11., 14; novice iz Furlanije-Juljske krajine ob 11., 14., 19.15. Ob 8.30 kmetijska oddaja, ob 9. sv. maša.

Casnikarski programi od ponedeljka do sobote: Poročila ob 7., 10., 12.45, 15.30, 19. Kratka poročila ob 9., 11.30, 17., 18. Novice iz Furlanije-Juljske krajine ob 8., 14., 19.15. Ob 17.05 Umetnost...

Sporod od 28. nov. do 4. dec. 1976

Nedelja: 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Vera in naš čas. 10.00 Praznična matineja. 10.30 Orkester. 11.05 Mladinski oder: »Veter mi je povedal«. 11.35 Nabožna glasba. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 14.05 Glasba. 15.00 Sport.

Ponedeljek: 8.05 Tjavadan. 9.30 Obletnica tedna. 9.40 Koncert. 10.30 Naši kraji in ljudje v slov. umetnosti. 11.00 Glasba. 13.00 Sestane. 14.05 Janez Jalen: »Ovčar Marko«. 16.00 B. Martinu: »Komedija na mostu«, operna enodejanka. 16.40 Glasba. 17.20 Polifonija. 18.05 Srečanje z zborovodji.

Torek: 8.05 Tjavadan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.30 Liki iz naše preteklosti. 11.35 Iz slov. glasbene folklore. 13.00 Sestane. 14.05 »Ovčar Marko«. 14.25 Glasba. 16.00 Slov. glasbeni mojstri. 17.30 Za najmlajše. 18.05 Problemi slov. jezika. 18.15 Slovenski zbori.

Sreda: 8.05 Tjavadan. 9.30 Dogodki iz naše zgodovine. 9.40 Koncert. 10.30 Čakole. 10.50 Glasba. 13.00 Sestane. 14.05 »Ovčar Marko«. 14.25 Glasba. 16.00 Deželni solisti. 16.20 Glasba. 17.30 Za najmlajše. 18.05 »Ob sončnem zatonu nekateri nehajo delati«, radijska drama.

Četrtek: 8.05 Tjavadan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.30 Pogovori o slovensčini. 10.40 Popevke. 11.35 Naš posnetek. 13.00 Sestane. 14.05 »Ovčar Marko«. 14.25 Glasba. 16.00 Oktet »Gallus« iz Ljubljane. 16.20 Glasba. 17.30 Za najmlajše. 18.00 Slovenski znanstveniki. 18.15 Primorska poje 76 v Trstu.

Petek: 8.05 Tjavadan. 9.30 Slovenske žene. 9.40 Koncert. 10.30 Včerajšnji poklici. 11.35 Glasba. 13.00 Sestane. 14.05 »Ovčar Marko«. 14.25 Glasba. 16.00 Simfonična dela deželnih avtorjev. 17.30 Za najmlajše. 18.05 Avtor in knjiga. 18.10 Poje Ljuba Berce.

Sobota: 8.05 Tjavadan. 9.40 Koncert. 10.30 Družina. 10.50 Glasba. 11.35 Pratika. 13.00 Sestane. 14.05 »Ovčar Marko«. 14.25 Glasba. 15.45 Poslušajmo spet. 17.20 Plošče. 18.05 »Serenissima«.

Ekumenski zbornik »V edinosti«

Izšel je »Ekumenski zbornik 1976«, ki ga je izdal Slovenski ekumenski svet, uredili pa dr. Stanko Janežič, dr. France Perko in Jože Vesjenjak. Iz vsebine: Ekumenizem danes in jutri; Ekumenski svet Cerkev; Zborovanje v Nairobiju; Ekumenski pogovori 1975; Blaženi Leopold Mandić; Dr. Metod Turnšek in njegova ekumenska dejavnost; Ekumensko potovanje tržaških in goriških Slovencev po Južni Nemčiji; Knjiga o mešanih zakonih; Ekumenska kronika. - Zbornik obsega 168 strani; izvod stane 2.000 lir. V Gorici se ga dobi pri A. Koshuti, ul. Mameli 8.

Društvo slov. izobražencev v Trstu priredi v ponedeljek 29. novembra ob 20.15 v prostorih Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3 okroglo mizo o industrijski prosti coni v zvezi z izglasovanjem Osimskega sporazuma.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpeca: trgovski 70 lir, osmrtnice 100 lir, k temu dodati 12% davek IVA.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo

ZAHVALA

Ganjeni nad tolikim izrazu iskrenega sočutja ob prerani smrti našega dragega moža, očeta in nonota

Filipa (Feličeta) Tomažiča

se iz srca vsem zahvaljujemo, zlasti še g. župniku Dragu Butkoviču, moškemu zboru Rupa-Peč, darovalcem vencev in cvetja, vsem, ki so nam izrazili sožalje in se v tako velikem številu udeležili pogrebne maše v rupenski cerkvi ter ga spremili na domače pokopališče.

Zena Kristina, sin Stanko z družino, hčeri Danila in Vida z možema

Gorica - Štandrež - Rupa - Peč, 9. novembra 1976